

Napo labākās drošības zīmes. Pirmā stunda – brīdinājuma/aizlieguma zīmes (7–9 gadi)

Norādījumi pedagogiem

Nekad nav par agru iepazīstināt bērnus ar galvenajiem drošības jautājumiem, ar kuriem pieaugušie sastopas savā darba vidē.

Napo ir saistošs tēls, kas palīdz bērniem domāt par drošību, izprast to un rīkoties tā, lai neviens neciestu nelaiemes gadījumā. Plašāka informācija par Napo atrodama, noklikšķinot uz saites: <http://www.napofilm.net/lv/who-is-napo>. Tur pieejamas vairākas filmas ar Napo kā galveno varoni, kuras iespējams noskatīties un izmantot mācību stundās bez maksas.

Šajā mājas lapā ir pieejamas idejas, kuras jūs varat izmantot, lai palīdzētu iekļaut dažādus drošības aspektus stundās jau esošā mācību plāna ietvaros kā papildus darba metodi. Tās var izmantot vai nu kā atsevišķu mācību stundu (piemēram, audzināšanas stundu vai sociālo zinību stundu) vai arī to var iekļaut kādā plašākā projektā kā daļu. Galvenais mērķis ir izmantot Napo filmas, lai mācītu bērniem par dažādiem drošības zīmju veidiem, to nozīmi un pielietošanu dzīvē, kur tās mums palīdz izvairīties no iespējamiem nelaiemes gadījumiem un veselības problēmām.

Mēs esam arī sagatavojuši pilnu mācību stundas plānu kā piemēru tam, kā šīs idejas var izmantot. Pirmajā sadaļā ir dota pamatinformācija par konkrēto mācību stundu un tai nepieciešamajiem materiāliem. Pēc tam seko sīkāk izstrādāts trīsdaļīgas stundas plāna piemērs ar papildus idejām, kas ļauj pedagogiem radoši strādāt.

Mācību stundas plāna palīglapas trešajā sadaļā ir pieejama pamatinformācija par drošības un veselības jautājumiem, kas aktuāli konkrētajā mācību stundā.

Mācību mērķi

- Vairot izpratni par brīdinājuma zīmēm un to, kāpēc tās ir svarīgas
- Novērtēt to, kā zīmēs parādīta to nozīme
- Vairot izpratni par to, kā izmantot brīdinājuma zīmes, lai pasargātu sevi
- Novērtēt sagatavotos priekšnesumus un pārbaudīt zināšanas par zīmju nozīmi
- Apgūt zināšanas radoši, izmantojot maskas

Darba plāns

Skatīt detalizētu stundas plānu*

40/45 minūtes

Noskatīties Napo filmas klipu, kas pieejams šai stundai: www.napofilm.net/lv/napo-for-teachers/safety-signs-danger-prohibition/video

Labāko zīmju stāsts:

- Ievads
- Dzeltens trijstūris (zīmes, kas brīdina par bīstamību)
- Bīstamība – piekārtā krava
- Sarkans aplis (aizlieguma zīmes)
- Smēķēt aizliegts

Iespējamās darbības

- Apspriet katru ainu, kas un kāpēc notiek. Uzskaitīt dažus iemeslus, kāpēc cilvēki nepamanīja brīdinājuma zīmes.
- Parādīt drošības zīmju paraugus no palīglapas. Apspriet drošības zīmju krāsas un formas.
- Uzzīmēt katras zīmes piemēru.
- Izskaidrot zīmju nolūku/noderīgumu un to dažādās nozīmes.
- Grupās darboties ar vienas formas zīmi – trijstūri vai apli – kas norāda vai nu uz bīstamību vai aizliegumu.
- Izgatavot zīmes kā maskas, kuras var piestiprināt pie kociņiem un turēt priekšā sejai.
- Padomāt par to, kā zīmes varētu runāt vai darboties, lai pārliecinātos, ka tās ir pamanītas, piemēram, barga balss un ķermeņa valoda, lai brīdinātu par briesmām, stingra, skaļa autoritatīva balss un ķermeņa valoda aizlieguma gadījumā.
- Apspriet tipiskas bīstamās un nedrošās situācijas, ar kurām mēs saskaramies ikdienas dzīvē un kā tās ir saistītas ar drošības zīmēm.
- Vajadzības gadījumā pedagogs pirms darba grupās tās var izspēlēt praktiski un modelēt.
- Pārbaudīt visas klases zināšanas par to, ko zīmes nozīmē, un kāpēc tās ir svarīgas, izmantojot neierobežotu darbu grupās.
- Papildu darba laikā var pētīt citas zīmes, tostarp dažus ceļa zīmju paraugus, un izveidot zīmi izglītības iestādei.

Nepieciešamie materiāli

- Napo filmas klips (ir pieejams)
- Parastais papīrs un krāsainie zīmuli zīmju zīmēšanai
- Formu sagataves
- Sarkans un dzeltens kartons un kociņi, lai pagatavotu maskas uz kociņiem

Lai lejupielādētu pieejamos materiālus, ejiet uz: <http://www.napofilm.net/lv/napo-for-teachers/Resources>

Sasaiste ar citām mācību tēmām

Sociālās zinības

- Apzināties drošības pamatprincipus un noteikumus, kā arī zināt cilvēkus, kas var viņiem palīdzēt bīstamā situācijā
- Apzināties, kā katra skolēna kā individuāla rīcība un uzvedība ietekmē citus cilvēkus
- Zināt bīstamību un tās sekas, atpazīt iespējas to novērst
- Pazīt drošības zīmes un tās ievērot to prasības

Matemātika

- Formu atpazīšana

Svešvaloda/dzimtā valoda

- Izveidot vienkāršu stāstu ar struktūru (t.sk. ievadu un nobeigumu)

Citizenship/Education for civil life

- To recognise hazards, assess consequent risks and risk control

Satiksmes drošība

- Pazīt drošības zīmes un apzīmējumus un tos ievērot

* Detalizēts stundas plāns

Apmācību rezultāts

Izglītojamie varēs izskaidrot, kāpēc drošības zīmes ir svarīgas un ko nozīmē dažādu formu zīmes.

Stundas mērķi

- Uzzināt, kāpēc drošības zīmes palīdz mums būt drošiem
- Noteikt, kādas formas drošības zīmes nozīmē „aizliegts” un kādas – „bīstams”

Sākums

5 minūtes

Pedagogs parāda drošības zīmi un jautā, ko tā nozīmē, kur to izvietoj un kāpēc cilvēkiem ir jāpakļaujas tās norādījumam (t.i., paskaidrot, kādam nolūkam ir paredzētas drošības zīmes).

Jautājumi:

- Kādas zīmes jūs atceraties, ka esat redzējuši izglītības iestādes apkārtnē, sabiedriskās vietās (piemēram, veikalos, kinoteātri, degvielas uzpildes stacijā), uz ceļiem?
- Vai jūs kādreiz NEESAT ņēmuši vērā kādu zīmi?

Pedagogs veido diskusiju ar audzēkņiem par tipiskajiem riskiem (bīstamajām situācijām), ar kurām cilvēki sastopas ikdienā un kā tie ir saistīti ar drošības zīmēm.

Galvenās darbības

40 minūtes

Pedagogs parāda Napo filmas klipus, kas ir pieejams šajā stundā:

- Napo labāko zīmju stāsts
- Ievads
- Dzeltens trijstūris (zīmes, kas brīdina par bīstamību)
- Bīstamība – piekārtā krava
- Sarkans aplis (aizlieguma zīmes)
- Smēķēt aizliegts

1. Pēc katra klipa pedagogs kopā ar izglītojamiem apspriež vēstījumus par drošības zīmēm. Pedagogs iepazīstina ar citām zīmēm, ko izglītojamie var būt redzējuši ārpus izglītības iestādes (skatīt palīglapu). Izglītojamie var apdomāt, kā varētu skanēt katras zīmes balss.
2. Klasē veido diskusiju par drošības zīmju krāsām un formu. Pedagogs aicina izglītojamus uzzīmēt dzeltenu zīmi „BRĪDINĀJUMS” un sarkanu apaļu zīmi „AIZLIEGTS”. Dažiem izglītojamiem var būt nepieciešams izmantot sagataves.
3. Katrs izglītojamais izveido no šīm zīmēm maskas, izgriežot tās no bieza kartona un piestiprinot pie kociņa.
4. Izglītojamie var piešķirt savām zīmēm balsi, aizklājot ar tām savas sejas un izsakot brīdinājumu vārdos.
5. Izglītojamie var strādāt grupās, lai parādītu stāstu/nospēlētu (tāpat kā Napo stāstos), kā šīs zīmes var mēģināt pasargāt cilvēkus no bīstamām situācijām.
6. Katrs pāris vai grupa parāda šīs ainiņas klases biedriem.

Apkopojums un novērtējums

5 minūtes

Pedagogs organizē izpratnes pārbaudi par dažādu formu un krāsu drošības zīmēm un aicina visus klātesošos novērtēt savas zināšanas, izmantojot šo rīku:

Zelts: Es varu izskaidrot vismaz piecas aizlieguma zīmes un zīmes, kas informē par bīstamību; ko tās nozīmē un kāpēc tās ir svarīgas.

Sudrabs: Es varu izskaidrot divu veidu zīmes; ko tās nozīmē un kāpēc tās ir svarīgas.

Bronza: Es varu izskaidrot viena veida zīmi; ko tā nozīmē un kāpēc tā ir svarīga.

Papildu darbs

Izpētīt citas drošības zīmes, piemēram, zemāk dotos piemērus – un izveidot patiešām iedarbīgu zīmi savai izglītības iestādei.

Virkni iespējamo Napo klipu papildu darbam var atrast šeit:

www.napofilm.net/lv/napos-films

PALĪGLAPA PEDAGOGIEM

Napo labākās drošības zīmes. Pirmā stunda – brīdinājuma/aizlieguma zīmes

Labāko zīmju stāsts

Pirmā Napo sērijas filma sniedz ieskatu par darbavietās sastopamajām drošības zīmēm un simboliem. Filma ir veidota tā, lai sniegtu noderīgus ieteikumus gan jauniešiem, gan atsvaidzinātu jau ilgāku laiku strādājošo uzņēmumu darbinieku zināšanas. Tajā ir parādītas dažādas situācijas darbavietās, kur drošības zīmju ievērošana ir svarīga. Šī filma ir piemērota visu nozaru un līmeņu darbiniekiem, bet jo īpaši jauniešiem, kas iziet apmācību vai praksi.

Filma ir paredzēta, lai informētu skatītājus par drošības zīmēm darbā, uzsvērtu, cik svarīgi ir zīmes ievērot, izprotot drošības zīmju nozīmi pēc to formas un krāsas. Filma sastāv no vairākām ainiņām. Katra ainiņa attiecas uz kādu situāciju darbā, kad Napo saskaras ar zīmēm, kas parādās, lai viņam iemācītu savu nozīmi. Pie sekām tiek parādīts, kas notiek, ja zīmes netiek ievērotas, kā arī tehniska un organizatoriska rakstura šķēršļi, kas kavē zīmju efektīvu lietošanu.

EK Drošības zīmju direktīva

EK Drošības zīmju direktīva (92/58/EEK) par drošības zīmju nodrošināšanu un izmantošanu darbā tika ieviesta, lai veicinātu drošības zīmju standartizāciju visās ES dalībvalstīs tā, lai drošības zīmēm, lai kur tās atrastos, būtu viena un tā pati nozīme. Šī direktīva ir spēkā visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, tāpēc visās valstīs izmantotās drošības zīmes ir vienādas.

Uz direktīvas pamata Latvijā pieņemtie noteikumi pieprasa darba devējiem nodrošināt noteiktas drošības zīmes visur, kur pastāv risks, no kura nevar izvairīties vai ko nevar kontrolēt citiem līdzekļiem, piemēram, novēršot bīstamību ar tehniskiem pasākumiem. Vietās, kur drošības zīme nevarētu samazināt risku vai kur risks ir nebūtisks, zīmi izlikt nevajag.

Vajadzības gadījumā noteikumi pieprasa uzņēmumu teritorijās izmantot ceļazīmes, lai regulētu ceļu satiksmi; tie pieprasa darba devējiem uzturēt kārtībā viņu izliktās drošības zīmes un izskaidrot saviem darbiniekiem viņiem nepazīstamās zīmes, kā arī pastāstīt viņiem, kas jādara, pamanot drošības zīmi.

Noteikumi attiecas uz visām vietām un darbībām, kurās tiek nodarbināti cilvēki.

Normatīvo aktu galvenie jēdzieni

- Drošības zīmes: informācija vai instrukcijas par drošību un/vai veselības aizsardzību darbavietā, izmantojot izkārtnes, krāsas, izgaismotas zīmes, akustiskus vai ar roku rādītus signālus vai verbālu komunikāciju
- Verbālā komunikācija: iepriekš noteikta vārdiska ziņa, ko paziņo cilvēka vai mākslīga balss
- Ar roku rādīts signāls: roku vai plaukstu kustība vai stāvoklis, lai virzītu personas, kas veic bīstamus manevrus (piemēram, lidlaukā)

Šajā stundā ietvertas šādas apzīmējumu kategorijas:

Brīdinājuma zīmes

Brīdinājuma zīme – zīme, kas brīdina par risku vai bīstamību (piemēram, bīstami, elektrība)

Raksturīgās iezīmes:

- Trijstūra forma
- Melns attēls uz vismaz 50 % dzeltena fona

Vispārēja
bīstamība

Uzmanību,
nelīdzens

Zema
temperatūra

Uzmanību,
pacelta krava

Iekšējais
transportis

Bīstami, elektrība

Aizlieguma zīmes

Aizlieguma zīme – zīme, kas aizliedz tādu rīcību, kas var radīt bīstamu situāciju (piemēram, smēķēt aizliegts)

Raksturīgās iezīmes:

- Apaļa forma
- Melna piktoграмма uz balta fona, sarkana apmale un diagonālā līnija
- Sarkanā daļa aizņem vismaz 35 % no zīmes laukuma

Nesmēķēt

Smēķēšana un atklāta
liesma aizliegta

Gājēju kustība
aizliegta

Nedzēst ar ūdeni

Nepiederošām
personām kustība
aizliegta

Iekšējā transporta
kustība aizliegta

Napo labāko zīmju drošībai otrajā stundā iepazīstina ar obligātajām zīmēm, zīmēm par rīcību ārkārtas gadījumos un paziņojumiem par rīcību ugunsgrēka gadījumā.